

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДІ НУ «ОМА»

_____ Чимшир В.І.

« ____ » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Дії під час аварій, пошук і рятування на морі»

Рівень вищої освіти: Перший

Ступінь вищої освіти: Бакалавр

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 271 Річковий та морський транспорт

Спеціалізація: Судноводіння

Дунайський інститут

Кафедра навігації і управління судном

Робоча програма навчальної дисципліни «Дії під час аварії, пошук і рятування на морі» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Судноводіння».

Розробники: Коротченко Микола Павлович – старший викладач кафедри навігації і управління судном, Варюшкін Володимир Іванович – старший викладач кафедри навігації і управління судном.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри навігації і управління судном.

Протокол від « ____ » _____ 2019 р. № __

Завідувач кафедрою

О.Б. Даниленко

Секретар кафедри

С.Г. Сошніков

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Дії екіпажу під час аварій, пошук і спасіння на морі» є формування системи професійних знань та умінь у керуванні діями екіпажу судна у випадках аварійних ситуацій під час практичної роботи на суднах морського та річкового флоту на посадах, що передбачають кваліфікаційні характеристики спеціальностей та відповідають вимогам: Правилам А – V/2, А – VI/3 ПДНВ – 78/95 та специфікації мінімальних стандартів компетентностей VI/I – 1, VI/I – 2, VI/I – 3, VI/I – 4 Міжнародного кодексу ПДНВ – 78/95 (STCW Code).

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язкова.

Передумовою вивчення дисципліни є раніше набуті знання під час вивчення дисципліни «Безпека та охорона на морі».

Навчальна дисципліна забезпечує реалізацію вимог наступних розділів Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками:

- розділу А-II/1 «Обов'язкові мінімальні вимоги для дипломування вахтових помічників капітана суден валовою місткістю 500 або більше»;
- розділу А-VI / 1-2 «Специфікація мінімального стандарту компетентності в області протипожежної безпеки і боротьби з пожежею».

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

ЗК3 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5 Здатність приймати та реалізовувати обгрунтовані управлінські рішення в рамках прийнятого ризику.

СК5 Знання та уміння проводити дії під час отримання сигналу лиха на морі. Здатність координувати пошуково-рятувальні операції.

ФК1 Здатність забезпечити протипожежну безпеку та уміння боротися з пожежами на суднах.

ФК3 Здатність розробляти план і дій під час аварійних ситуацій та схем боротьби за живучість судна, а також здійснювати дії у випадку аварійних ситуацій.

ФК7 Здатність до проведення навчальних занять та тренінгів на борту судна.

ФК8 Уміння використовувати системи внутрішньосуднового зв'язку.

Програмні результати навчання:

РН3. Знання основних принципів несення ходової навігаційної вахти та управління особовим складом на містку.

РН6. Знання систем повідомлень, забезпечення радіозв'язку під час пошуку, порятунку та у випадку аварій.

РН13. Уміння приймати рішення та проводити дії у непередбачених умовах, зокрема під час аварійних ситуацій та отримання сигналу лиха на морі, для захисту та безпеки пасажирів, екіпажу, судна і вантажу, координувати пошуково-рятувальні операції.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Дії екіпажу у випадку аварії, пошук і спасіння на морі» передбачає здобуття студентами наступних результатів навчання за навчальною дисципліною.

Знання:

- принципів організації роботи екіпажу по усуненню різних типів аварій на судні;
- Керівництва по діям в аварійних ситуаціях на судні, розкладу по тривогах, суднової аварійної папці, суднового плану оперативних надзвичайних заходів по боротьбі із забрудненням моря, аварійних контрольних листах рекомендованих дій (Emergency Check Lists);

- правил безпеки, планів і порядку дії в аварійних ситуаціях, розробки спеціальних дій на судні при аваріях.

Вміння:

- оцінювати аварійну ситуацію і приймати ефективні дії для її усунення;
- діяти при зіткненні, посадці на міліну, при пошкодженні корпусу, під час пожежі, за сигналом «людина за бортом», при залишенні судна, при затопленні, при отриманні штормового попередження, виході з ладу рульового пристрою, виході з ладу електроенергетичної установки, виході з ладу двигуна.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)				Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації
	Денна форма навчання				
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	
Розділ 1. Організація дій екіпажу при аваріях					
1. Зміст дисципліни. Міжнародні документи, регламентуючі дії і пошук при аваріях. Організація дій екіпажу при аваріях. Процедури підготовки та навчання екіпажу і пасажирів методам боротьби за живучість у надзвичайних ситуаціях на судні.	4	2	2		ІМО 7.03 7.01
2. Суднові плани дій у надзвичайних ситуаціях. Суднові розклади по тривогам. Дії екіпажу відповідно до сигналів тривоги.	4	2	2		ІМО 7.03,7.01
3. Порядок дій під час аварій. Організація і першочергові дії при зіткненні, після посадки	2	2	2		ІМО 7.02, 7.04

на міліну.					
4. Заходи застереження для захисту та безпека пасажирів і екіпажу.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
5. Початкова оцінка пошкоджень та боротьба за живучість судна.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
6. Процедури при аваріях, аварійна папка, чек-листи. Дії з використанням засобів рятування.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
7. Управління пасажирами та іншим персоналом під час аварійної ситуації. Рятування людини з потерпілого лиха судна.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
Всього за розділом 1:	28	14	14		
Розділ 2. Пошук і порятунок на морі					
1. Процедури по міжнародному авіаційному і морському порадику по пошуку і рятуванню(IAMSAR Manual)vol 3.Основні положення.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
2. Міжнародні організації по координації пошуку і порятунку на морі. Відповідальність і зобов'язання по поданню допомоги. План дій по пошуку і рятуванню. Підготовка судна.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
3. Координація пошуку і порятунку аварійного судна. План пошуку і повідомлення координатору.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
4. Надзвичайні події на борту.	4	2	2		ІМО 7.02, 7.04
Разом за розділом 2:	16	8	8		
Всього аудиторних годин:	44	22	22		
Самостійна робота (години):	46				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни:	90				X

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає
-------	------------	--

		виконання практичних занять
1.	Організація дій екіпажу при аварійних ситуаціях на судні.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
2.	Процедури підготовки та навчання екіпажу і пасажирів методам боротьби за живучість у надзвичайних ситуаціях на судні.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
3.	Дії і процедури екіпажу в разі використання засобів рятування.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
4.	Процедури і практичне маневрування під час пошуково-рятувальної операції «Людина за бортом».	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
5.	Координація рятувальних операцій. Координатор пошуково-рятувальної операції.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
6.	Координатор на місці проведення пошукової операції. Автоматизована система взаємодопомоги для порятунку(АМВЕР).	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
7.	Організація і першочергові дії судна, яке виконує допомогу.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
8.	Зв'язок на місці події. Зв'язок рятувально-	Методичні вказівки до практичних

	координаційного центра (СКЦ) і підцентра. Частоти радіозв'язку у випадку лиха.	робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
9.	Медичні консультації по радіо (MEDICO).	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
10.	Дії і розрахунки плавання і виконання схем пошуку при рятувальних операціях.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.
11.	Надзвичайні ситуації на борту судна.	Методичні вказівки до практичних робіт. ПДНВ – 78/95, НБЖС. Конспект лекцій. Суднові чек-листи. Документ СУБ «Керівництво по управлінню безпекою». Судновий план дій в аварійних ситуаціях. IAMSAR v.III. (КМАМПП). ПК, відеопроєктор.

5. Завдання для самостійної роботи

Перелік видів самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни (для заочної форми);
- підготовка до практичних занять.

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачені

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється оцінюванням якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни за результатами опитування з питань лекційного матеріалу, виконання практичних робіт, що передбачені робочим навчальним планом згідно темам робочої навчальної програми (у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ«ОМА»).

Форма семестрового контролю: екзамен

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою)
1.	Знання принципів організації екіпажу щодо забезпечення живучості судна	Усна відповідь на запитання теоретичного матеріалу	ПДНВ – 78/95 СОЛАС – 74 Суднові чек-листи
2.	Знання судової документації «Керівництва по діям в аварійних ситуаціях на судні, розкладу по тривогах, судової аварійної папці, аварійних контрольних листах рекомендованих дій (Emergency Check Lists)	Виступ на практичних заняттях	СОЛАС – 74 Суднові чек-листи Звіт виконання лабораторних робіт
3.	Знання процедур дій під час надзвичайних ситуацій на судні	Усна відповідь на запитання теоретичного матеріалу	ПДМНВ – 78/95 КМАМПП Суднові чек-листи
4.	Уміння визначати стан остійності і непотоплюваності судна після аварії	Усна відповідь на запитання теоретичного матеріалу на практичних заняттях	СОЛАС – 74 Інформація по остійність і непотоплюваність для капітана
5.	Знання принципів управління екіпажем і пасажирями під час аварійних ситуацій	Усна відповідь на запитання теоретичного матеріалу на практичних заняттях	ПДМНВ – 78/95 СОЛАС – 74 КМАМПП
6.	Уміння користуватися та вести необхідну судову документацію	Виступ на практичних заняттях	ПДМНВ – 78/95 РІССУ – 98
9.	Знання дій по використанню засобів рятування	Виступ на практичних заняттях	ПДМНВ – 78/95 КМАМПП
10	Знання загальних положень Керівництва IAMSAR том 3	Виступ на практичних заняттях	КМАМПП Звіт виконання лабораторних робіт
11	Практичне маневрування під час по рятувочої операції «Людина за бортом»	Практичні роботи	КМАМПП Морські навігаційні карти Прокладочний інструмент
12	Розрахунки плавання і виконання схем пошуку при рятувальних операціях	Практичні роботи	КМАМПП Морські навігаційні карти Прокладочний інструмент Звіт виконання лабораторних робіт
13	АКР	Виконання тестових завдань	

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Оцінка (за національною шкалою)	Оцінка за шкалою ВНЗ	Критерії
---------------------------------	----------------------	----------

Відмінно	A	<p>демонструє відмінні знання теоретичного матеріалу; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності;</p> <p>глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови;</p> <p>показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал з використанням теоретичних знань;</p> <p>самостійно оцінює різноманітні ситуації що пов'язані із ризиком забруднення морського середовища, виявляючи особисту позицію щодо них.</p>
Добре	B	<p>демонструє знання вище середнього рівня; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем;</p> <p>розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності;</p> <p>формулює висновки та узагальнення з окремих питань, логічно викладає свої знання;</p> <p>самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.</p>
	C	<p>демонструє знання середнього рівня; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого теоретичного матеріалу;</p> <p>розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал;</p> <p>формулює висновки з окремих питань;</p> <p>вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.</p>
Задовільно	D	<p>демонструє задовільні знання;</p> <p>не виявляє належної активності при обговоренні питань на практичних заняттях;</p> <p>відповідає на окремі питання;</p> <p>формулює висновки з окремих питань;</p> <p>може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.</p>
	E	<p>демонструє знання на рівні мінімальних вимог; відповідає на окремі питання, які обговорюються;</p> <p>не виявляє належної активності при обговоренні питань; неохайно виконує завдання на практичних заняттях; володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.</p>
Незадовільно	FX	<p>не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог;</p> <p>не здатний виконати завдання у повному обсязі; поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення;</p> <p>допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей;</p> <p>неохайно виконує індивідуальні завдання; не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань;</p> <p>не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи.</p> <p>Курсанти (студенти), які не з'явилися на контрольні заходи без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку (FX).</p>

9. Рекомендована література

Основна:

1. Кодекс торгового мореплавания Украины, Одесса: Латстар,1999, – 128с.
2. Конвенция об охране человеческой жизни на море. СОЛАС – 74.
3. Конвенция о международной организации морской спутниковой связи. ИНМАРСАТ.
4. Конвенция ПДНВ – 78/95.
5. Международный Кодекс по спасательным средствам.
6. Международный Кодекс по системам пожарной безопасности.
7. Руководство по международному авиационному и морскому поиску и спасению(IAMSAR) том III. Укрморинформ. Одесса 2000 – 431 с.
8. Демидов В.В., Петраков А.А., Абрахманов В.Г., Колегаев М.А. Управление борьбой с пожаром на судне. Колегаев М.А., Иванов Б.Н., Басанец Н.Г. Безопасность жизнедеятельности и выживание на море. Учебное пособие, Одесса, 2008.
9. Крымов И.С. Борьба за живучесть судна и спасательные средства. – ТРАНСЛИТ, 2011.
10. РСШУ – 98.ЮжНИИМФ,1998-111 с.
11. Шарлай Г.Н. .Управление и маневрирование судном (<http://moryak.biz/>).

Допоміжна:

1. Аксютин Л.Р. и др. Справочник капитана дальнего плавания .М.Транспорт, 1988.
2. Винницкий А.Г., Козырь Л.А. Рекомендации вахтенному помощнику капитана. М., Транспорт ,1991.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://moryak.biz/>
2. <http://deckofficer.ru/>

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни